

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a JUDr. Michala Bobka v právní věci žalobce: **L. V.**, zastoupen JUDr. Janem Klaiem, advokátem se sídlem Lukavická 2012/22, Plzeň, proti žalovanému: **Velitelství vzdušných sil**, se sídlem Vítězné náměstí 1500/5, Praha 6, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13. 10. 2021, č. j. 29 Ad 20/2019 - 200,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaný je **p o v i n e n** uhradit žalobci k rukám jeho zástupce JUDr. Jana Klaila, advokáta, na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti částku ve výši 4.114 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 11. 7. 2019, č. j. MO 205177/2019-3031 (dále též „napadené rozhodnutí“) žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí velitele vojenského útvaru 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou, ze dne 21. 1. 2019, č. j. MO 23492/2019-2427 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“). Tímto bylo rozhodnuto o žádosti žalobce o doplacení platu s příslušenstvím za celé období, kdy byl žalobce určován k plnění úkolů Letecké pátrací a záchranné služby tak, že mu byla přiznána odměna za práci přesčas ve výši 187 901 Kč s příslušenstvím. Ve zbylém rozsahu byla žádost žalobce zamítnuta. Současně prvostupňový orgán podle § 161 odst. 1 a 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích

z povolání (dále jen „zákon o vojácích z povolání“), zčásti nevyhověl žádosti žalobce, neboť shledal, že nároky uplatněné žádostí za dobu do 15. 8. 2005 jsou promlčeny.

[2] Žalobce podal dne 13. 8. 2008 „žádost o náhradu škody na ušlé mzdě“ v souvislosti s výkonem služeb LZS (letecká záchranná služba) a SAR (služba pátrání a záchrany) v období od roku 1998 do podání žádosti. Svůj nárok odůvodnil tím, že už od roku 1998 dochází u 233. vrtulníkové letky k nesprávnému rozvržení doby služby LZS a SAR na 12 hodin výkonu služby a 12 hodin pohotovosti (dále též „režim 12/12“) na pracovišti, v důsledku čehož došlo k nesprávnému finančnímu ohodnocení, neboť fakticky vykonával službu v rámci 24hodinových směn, které byly pouze formálně rozděleny na režim 12/12. Za dobu označenou jako služební pohotovost tedy byla žalobci vyplacena pouze příslušná náhrada, ačkoliv z materiálního hlediska se stále jednalo o výkon služby a měl mu náležet plat včetně všech případných příplatků.

II.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, které Krajský soud v Brně (dále též „krajský soud“) vyhověl v záhlaví označeným rozsudkem (dále též „napadený rozsudek“), napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[4] Podle správních orgánů byla žalobci služební pohotovost nařizována organizačními rozkazy vydávanými na období kalendářního roku, ve spojení s týdenními rozkazy. Z těchto podkladů (jakož ani dalších dokumentů založených ve spise) však ve vztahu k žalobci neplyne nic ohledně rozvržení doby služby a pohotovosti, či ohledně samotného nařízení pohotovosti. Je proto sporné, zda přítomnost žalobce na stanovišti LZS lze považovat za nařízenou službu nebo pohotovost, resp. zda přítomnost trvale vykazovala materiální znaky služby (zda byla náplň činnosti v době pohotovosti od 19:00 do 7:00 srovnatelná s činností služby od 7:00 do 19:00. Nadto k nařízení pohotovosti nebyly splněny zákonné podmínky. Pakliže nelze mít za prokázané formální nařízení pohotovosti, jestliže žalobce tvrdí, že takový rozkaz nikdy neobdržel, je nadbytečné se zabývat tím, zda byl dán důležitý zájem služby jako podmínka plynoucí z § 30 odst. 1 zákona o vojácích z povolání. I pokud by však bylo doloženo, že služební pohotovost byla žalobci formálně nařízena, je pro určení, zda mu přísluší plat za výkon služby či „pouze“ odměna za služební pohotovost, nutné postavit najisto, jaké činnosti žalobce v rámci nařízené služební pohotovosti vykonával.

[5] Ačkoliv v době pohotovosti měl žalobce a další srovnatelní vojáci zakázáno cokoliv činit, není zřejmé, jaké to mělo opodstatnění. S tím souvisí, že správní orgány nikdy nenabídly racionální vysvětlení pro posuzované členění režimu 12/12. Krajský soud se domnívá, že za těmito opatřeními je spíše fiskální a personální důvod. Hlavním argumentem bylo, že v případě 24hodinového režimu by pravděpodobně musel být omezen režim výcviku u útvaru. Krajský soud dospěl k závěru, že posuzovaný režim 12/12 není opodstatněn reálnými potřebami ani se nijak neodráží na efektivitu v reálné náplni činnosti žalobce a dalších vojáků. S tím souvisí, že rozhodnutí žalovaného v průběhu soudního přezkumu již dvakrát zrušil Krajský soud v Ostravě (nejprve rozsudkem ze dne 15. 6. 2010, č. j. 22 Ca 27/2009 - 51, a následně rozsudkem ze dne 10. 7. 2015, č. j. 22 Ad 20/2014 - 69), jednou rozhodnutí prvostupňového orgánu zrušil sám žalovaný

pokračování

a v obdobné situaci rozhodoval i Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 1. 7. 2021, č. j. 62 Ad 7/2019 - 74.

[6] Soud uvedl, že z výpovědí některých svědků vyplývá, že doba služby a doba pohotovosti mohla být v mnoha případech totožná a jednalo se o 24hodinovou službu. Někteří svědci sice vypověděli, že většinu času nečinili vojáci nic, přesto však určitou činnost vykonávali (byla jim nařízena – lety na záchranu lidského života, lety k pátrání, práce v souvislosti s předletovou, letovou a poletovou přípravou aj.). Shoda nepanuje v tom, zda probíhala v době pohotovosti stejným způsobem i letová příprava. Soud tedy uzavřel, že v projednávané věci v době služební pohotovosti vykonávali vojáci stejné činnosti jako v době služby. Zdůraznil však, že tyto závěry nelze zobecňovat, neboť ne vždy, pokud je srovnatelnému vojákovi nařízena pohotovost v místě, kde obvykle vykonává službu, mu musí být plat vyplácen, jako kdyby službu skutečně konal; rozhodný zůstává skutečný obsah jeho činnosti.

[7] Soud dále uvedl, že správní orgány v otázce obsahové náplně pohotovosti a služby dostatečně nevyhodnotily všechny svědecké výpovědi a nevysvětlily, jaký průběh tyto režimy mají. Není přitom rozhodné, že v době označené jako pohotovost byla konkrétní vykonaná činnost proplácena. Ani za této situace totiž není vyloučeno, že režim v době pohotovosti byl totožný jako v době výkonu služby.

[8] Soud se dále zabýval tvrzením žalobce, že správní orgány uplatnily námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy. K tomu uvedl, že žalobci nic nebránilo, aby se bez ohledu na výklad služebních orgánů zavazující služební orgány rozhodující v řízeních ve věcech služebního poměru příslušníků ozbrojených sil, včas domáhal svého práva i proti tomuto výkladu. Promlčení představuje obecné pravidlo, k jehož prolomení musí existovat závažné důvody.

[9] Žalobce rovněž namítal, že správní orgány nepostupovaly správně, pokud nerozšířily posuzování jeho žádosti i na období let 2008 až 2012. V této souvislosti krajský soud konstatoval, že ze spisu nejsou patrné žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly rozšíření návrhu, ani že by k této otázce probíhala mezi žalobcem resp. jeho zástupcem a správními orgány komunikace. Za této situace tak nejsou dány dostatečné skutkové podklady pro posouzení toho, zda žalobce skutečně svoji žádost rozšířil či nikoli, kdy tak učinil, jakým podáním, či jakého období se měl tento úkon týkat.

[10] Soud závěrem shrnul, že byly splněny podmínky pro uznání platových nároků na dorovnání ušlého platu žalobce. Dále uvedl, že nic nenasvědčuje tomu, že by správní orgány žalobci úmyslně způsobily škodu. Z doposud uvedeného nevyplývá, že správní orgány jednaly s úmyslem poškodit žalobce. Naopak tak činily z důvodu efektivního využití lidských zdrojů (personální nouze). Žalovanému uložil, aby se vyjádřil k žalobcem odkazovanému rozšíření žádosti, zda takové žádosti byly postoupeny do Prahy, eventuálně aby se vyjádřil k žalobcem zmiňované ztrátě listin. V tomto směru zrušil rozhodnutí žalovaného rovněž pro nepřezkoumatelnost dle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

III.

[11] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalovaný (stěžovatel) kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[12] Stěžovatel předně uvádí, že nemohl prokázat náplň práce v době pohotovosti, neboť v této době nemůže voják vykonávat žádnou činnost, a proto není ani možné tuto činnost prokazovat a předkládat o ní jakékoliv důkazy. Z povahy věci proto nemůže prokázat, že činnost v době pohotovosti není shodná s činností v době služby. Zdůrazňuje, že v případě, že byli vojáci v rámci své služební pohotovosti aktivováni a zahájili tak služební činnost, byla jim tato činnost zaevidována jako výkon služby a stejně tak i proplacena. V případě, že vojáci požadují obdobné platové nároky jako při výkonu služby, přičemž deklarují, že v době pohotovosti vykonávali nějakou činnost, musí prokázat, na základě jakého nařízení či rozkazu tuto činnost vykonávali.

[13] Stejně tak proto nepovažuje za důvod vzniku přiznání platových nároků skutečnost, že se mu nepodařilo doložit rozdíl mezi obsahem činnosti vojáků určovaných do služeb LZS a SAR v době výkonu jejich služby a v době služební pohotovosti. Při výkonu služby voják plní rozkazy a nařízení nadřízených, kdežto v době služební pohotovosti je voják pouze připraven k aktivaci a následnému zahájení výkonu služby dle rozkazů a nařízení, který však nemusí vůbec nastat. Neobdrží-li takový rozkaz, nevykonává tak žádnou činnost, za kterou by mu příslušel plat v plné výši. V projednávané věci byl žalobci, jakož i dalším vojákům, nařizován 12hodinový výkon služby a 12hodinový výkon služební pohotovosti dle Směrnice pro činnost LZS a SAR 233. vrtulníkové letky ze dne 17. 1. 2006, dále jen „Směrnice LZS/SAR“.

[14] Stěžovatel uvádí, že krajský soud v napadeném rozsudku nečiní rozdíl mezi předletovou přípravou techniky a předletovou přípravou ze strany posádky vrtulníku. Předletová příprava techniky se řídí vnitřním předpisem Let-1-4 (Inženýrská letecká služba – „ILS“), kdežto předletová příprava posádky vnitřním předpisem Let-1-1 (Předpis pro létání). Posádka vrtulníku se v době služební pohotovosti vykonává pouze činnosti spjaté s případnou aktivací – vzlet s předletovou přípravou odpovídající časové normě 10 minut. Jiné činnosti vykonává pouze na základě rozkazu či nařízení. Standardní předletová příprava o délce 1 hodiny je vykonávána pouze ze strany ILS a platí po dobu 24 hodin.

[15] Stěžovatel nesouhlasí ani s tím, že soud při přiznání platového nároku vycházel ze srovnání výkonu činnosti žalobce a ostatních vojáků určovaných do služeb LZS a SAR s výkonem činnosti vojáků určovaných do služeb NATINADS. Jedná se o dvě naprosto odlišné služby, kdy LZS a Sar na rozdíl od NATINADS nevyžaduje nutnost udržet režim výkonu služby vojáka po celých 24 hodin, ale je možné využít režim 12/12.

[16] Nesouhlasí s krajským soudem ani v tom, že předmětný nárok má být přiznán i s ohledem na změnu vnitřních předpisů, kdy na základě Směrnice LZS 2019 jsou již vojáci určováni do služeb LZS a SAR v rámci 24hodinového výkonu služby. Následná změna jakéhokoli vnitřního předpisu zajišťujícího změnu režimu výkonu služby nemůže zakládat platové nároky vojáků určených do výkonu služby/služební pohotovosti

pokračování

na základě původního znění. V nově zavedeném nepřetržitém výkonu služby mají vojáci nově stanovené činnosti, které mají v jejím průběhu vykonávat.

[17] Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[18] Žalobce v rámci obsáhlého vyjádření ke kasační stížnosti zpochybnil veškerá tvrzení stěžovatele. Současně se ohradil proti závěrům uvedeným v odůvodnění rozsudku krajského soudu, který konstatoval, že žalobci byla nařízena služební pohotovost (nebo alespoň musel vědět, že je odměňován ve dvojím režimu – výkon služby a výkon služební pohotovosti), neboť má za to, že ze shromážděných podkladů jednoznačně vyplývá, že o nařízení pohotovosti nevěděl, čímž je odůvodněna oprávněnost jeho nároku. Podle žalobce nic nenásvědčuje tomu, že by mu byla nařízena pohotovost, a to ani přílohou č. 6 organizačního rozkazu 1/2007 velitele VÚ 4574 Přerov se spojení s týdenním rozkazem velitele 233. letky, neboť týdenní rozkaz mu vůbec nebyl určen. Současně je toho názoru, že pro něj není určen ani organizační rozkaz.

[19] K argumentaci stěžovatele se vyjádřil s tím, že neexistuje žádný rozkaz, jímž by mu byla nařízena služební pohotovost, a naopak mu byl vždy stručným a jasným způsobem nařízen výkon služby na celých 24 hodin. Bez jasné konkretizovaného adresáta rozkazu není vůči komu uplatňovat případnou odpovědnost za nesplnění rozkazu. Platí tedy, že adresát rozkazu musí být jednoznačně určen jménem. Dále zdůraznil, že služby LZS a SAR je nezbytné zabezpečovat nepřetržitě. Jestliže jsou dány limity vzletu, které jsou reálně ve dne i v noci prováděny ve stejných limitech bez rozdílu denní doby, je pak zcela zřejmé, že tomu musí odpovídat stále stejná činnost v průběhu celých 24 hodin. Argumentace stěžovatele, že na předletovou přípravu je dán prostor před provedením samotného letu, je lichá, neboť konkrétní čas vzletu bývá neznámý a nelze jej předvídat. Z toho důvodu se provádí předletová příprava kontinuálně v průběhu celých 24 hodin. Rozdělení směny na 12 hodin výkonu služby a 12 hodin služební pohotovosti bylo veskrze formální, toliko za účelem dosažení rozdílného odměňování.

[20] Na podporu svých tvrzení žalobce poukázal na skutečnost, že v rámci výkonu služby a služební pohotovosti podléhají vojáci odlišnému velení. Pokud by byla žalobci skutečně nařízena služební pohotovost, nevztahovala by se na něj Směrnice LZS/SAR, protože by mu ani nemohl vydat pokyn ke vzletu službu konající lékař nebo středisko RCC Praha (jako je tomu v případě výkonu služby). Jediný, kdo by tak mohl učinit, by byl velitel. Obdobně pak žalobce setrval na tvrzení, že i v době údajně nařízené služební pohotovosti bylo třeba kontinuálně vykonávat předletovou přípravu v souladu s předpisem Let-1-1.

[21] Stejně tak zpochybnil argumentaci žalovaného týkající se čerpání dob odpočinku a uvádí, že i v době označené jako služební pohotovost běžně docházelo k provádění letů, aniž by byly posádky vystřídány. K podpoře svých tvrzení odkázal na modelovou službu pilotů ve službě NATINADS, v níž je mimo jiné uvedeno, že volný čas využívají piloti

a technici většinou k odpočinku, procvičování procedur a studiem leteckých informací, které je třeba neustále obnovovat.

[22] Otázka činnosti či nečinnosti v době služební pohotovosti je tak zcela irelevantní, neboť nárok na plat žalobci vznikl již samotným rozkazem k výkonu služby. Čl. 85 předpisu Let-1-1 jasně říká, že odpočinek je nedílnou součástí výkonu služby LZS a SAR a NATINADS a příslušný velitel tvořící směrnici je povinen do výkonu služby dobu odpočinku zahrnout. V posuzované věci je zřejmé, že každý voják předem věděl, že bude na pracovišti zajišťovat 24hodinovou směnu. Úvahy krajského soudu by mohly vést až k situaci, že by bylo přezkoumáváno, jakou činnost (a zda vůbec nějakou) žalobce vykonával i v době nařízeného výkonu služby (v některých dnech vůbec ke vzletu vrtulníku ani v době výkonu služby nemuselo dojít). V této souvislosti zdůraznil, že i v době údajné služební pohotovosti byly vykonávány lety na záchranu života v rámci služby LZS či SAR.

[23] Žalobce tedy navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl, avšak aby v odůvodnění postavil najisto, že k nařízení služební pohotovosti nikdy nedošlo a stěžovatel je povinen doplatit žalobci plat za vykázané doby služební pohotovosti, včetně všech příplatků, a to za 10 let zpětně.

V.

[24] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[25] Kasační stížnost není důvodná.

[26] Podstatou nyní projednávané věci je posouzení zákonnosti způsobu, jakým byly od roku 1998 minimálně do roku 2008 zabezpečovány služby LZS a SAR v rámci 233. vrtulníkové letky na letišti Plzeň-Líně, a s tím související oprávněnosti uplatněných platových nároků vojáků zařazovaných do uvedených služeb. Na úvod soud poznamenává, že žalobce je jedním z několika desítek vojáků sloužících v rozhodném období u označené letky, který se před správními soudy domáhá doplacení platu za doby služební pohotovosti v souvislosti s výkonem služeb LZS či SAR (např. řízení vedená Nejvyšším správním soudem ve věcech sp. zn. 1 As 299/2021, sp. zn. 1 As 246/2021, sp. zn. 1 As 247/2021 a mnohých dalších).

[27] Nejvyšší správní soud v právní větě ke skutkově obdobnému rozsudku ze dne 16. 12. 2021, č. j. 1 As 247/2021 - 40 uvedl, že „[s]lužební pohotovost podle § 30 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, představuje výjimečný institut, který slouží především k pokrytí nahodilých a ne zcela předvídatelných událostí. Z tohoto důvodu jej nelze užívat jako pravidelný prostředek k zajištění standardního chodu vojenské jednotky.“ Současně zdůraznil, že „[d]ůležitý zájem služby ve smyslu § 30 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, nelze spatřovat v nutnosti zajištění běžné náplně služby, a to ani v případě dlouhodobého nedostatku vojenského personálu.“ Nejvyšší správní soud při rozhodování závěry uvedené v citovaném rozsudku převzal a v podrobnostech na něj odkazuje.

pokračování

[28] V posuzované věci žalobce uplatňoval nárok na doplacení platu za výkon služeb LZS a SAR. Není sporu o tom, že uvedené služby byly vykonávány v režimu 12 hodin „standardní“ služby (od 7:00 do 19:00), na niž bezprostředně navazovalo 12 hodin služební pohotovosti (od 19:00 do 7:00). Mezi účastníky řízení však nepanuje shoda, zda byla žalobci služební pohotovost nařízena a zda rozdělení 24hodinové směny nebylo toliko formální, tj. zda žalobce z materiálního hlediska i v době označené jako služební pohotovost nevykonával službu.

[29] Problematika služební pohotovosti je upravena v § 30 zákona o vojácích z povolání, podle něhož (ve znění účinném v době, do níž spadají uplatněné nároky) platilo, že *„[v]yžaduje-li to důležitý zájem služby, může nadřízený nařídit vojákovu služební pohotovost. Podle odst. 2 téhož ustanovení se služební pohotovostí „rozumí přítomnost vojáka ve vojenských objektech nebo na jiných místech, která určí nadřízený, a to mimo dobu služby.“*

[30] Krajský soud vycházel v přezkoumávaném rozsudku správně z předpokladu, že pro posouzení oprávněnosti nároku žalobce na doplacení ušlého platu je nezbytné posoudit tři okruhy otázek: 1) zda existuje rozkaz, jímž byla žalobci služební pohotovost nařízena, 2) zda byl dán důležitý zájem služby pro nařízení služební pohotovosti (první dvě podmínky tvoří formální aspekt věci, tj. zda byla pohotovost nařízena v souladu se zákonem) a 3) jakou činnost žalobce v době označené jako služební pohotovost fakticky vykonával (materiální aspekt).

[31] Pokud jde o otázku (formálního) nařízení služební pohotovosti, krajský soud se jí velmi podrobně v odůvodnění rozsudku zabýval. Dovedil, že spisový materiál neobsahuje podklady, z nichž by vyplývalo, že žalobci byla v letech 2005, 2006 a 2008 nařizována služební pohotovost (tj. nejsou v něm založeny žádné rozkazy, které by tuto skutečnost dokládaly). Nařízení služební pohotovosti měl za prokázané toliko ve vztahu k roku 2007 a ve zbytku dovedil, že služební pohotovost nařízena byla, ačkoliv ne zákonem předepsaným způsobem.

[32] Ve vztahu k uvedenému období se kasační soud ztotožňuje se závěry krajského soudu, že správní spis neobsahuje podklady, z nichž by bylo možné učinit jednoznačný závěr o formálním nařízení služební pohotovosti žalobci v letech 2005, 2006 a 2008. Pokud se jedná o rok 2007, zde nařizování služební pohotovosti nasvědčuje obsah organizačního rozkazu ze dne 2. 1. 2007, došlo k formálnímu nařízení služební pohotovosti.

[33] Ve spise jsou založeny pouze části organizačních rozkazů ze dne 2. 1. 2007, 2. 1. 2008 a 30. 9. 2008. Jen prvně uvedený organizační rozkaz však obsahuje relevantní pasáže ve vztahu k členění služeb LZS a SAR, režimu, v jakém byly vykonávány, jakož i k otázce nařizování služební pohotovosti. Příloha rozkazu se věnuje mimo jiné stanovení časového rozvrhu směn LZS a SAR s tím, že doba od 19 h do 7 h následujícího dne je označena jako „pohotovost na pracovišti“. Z žádného z ostatních rozkazů nelze samostatně dovést nařízení služební pohotovosti žalobci. Jedná se o obecné dokumenty, které nestanovují žádné povinnosti konkrétním vojákům sloužícím směny LZS a SAR. Z týdenních rozkazů pak vyplývá pouze tolik, že žalobce byl na uvedené dny zařazen do služeb LZS či SAR, nikoliv však, že by část směny vykonával v režimu služební

pohotovosti. Podle stěžovatele týdenní rozkazy ohledně určení vojáků do služební pohotovosti byly vydávány ústně.

[34] Kasační soud uvádí, že z obsahu správního spisu i jednotlivých podání žalobce v průběhu soudního řízení, je patrné, že žalobce si byl rozdělení směny na 12 hodin výkonu služby a 12 hodin služební pohotovosti dobře vědom. Není pochyb o tom, že i pokud z formálního hlediska nebyla služební pohotovost řádně nařízena, žalobce měl povědomost o tom, že vykonává 24hodinové směny, z nichž doba od 19 do 7 hodin je mu vykazována jako služební pohotovost. Od toho se odvíjela i odlišná výše finanční odměny než v době výkonu „standardní“ služby (tj. od 7 do 19 hodin).

[35] S ohledem na uvedené se Nejvyšší správní soud dále zabýval podmínkou pro nařízení pohotovosti vyplývající z § 30 zákona o vojácích z povolání, jíž je existence důležitého zájmu služby. Krajský soud dovodil, že důležitý zájem služby pro nařízení služební pohotovosti dán nebyl a k totožnému závěru dospěl i Nejvyšší správní soud.

[36] Stěžovatel spatřuje důležitý zájem služby v tom, že službu LZS a SAR je nezbytné zabezpečit po celý rok, a to 24 hodin denně. Nepovažuje za problematické, aby byla část této doby pokryta pouze služební pohotovostí. Současně považuje za nepřipadné srovnávat výkon činnosti žalobce a srovnatelných vojáků s výkonem činnosti vojáků určených do služeb NATINADS, u nichž je nezbytné udržovat režim výkonu služby po celých 24 hodin a režim 12/12 by zde byl nepřijatelný. S uvedeným názorem však Nejvyšší správní soud nesouhlasí. Služební pohotovost představuje výjimečný institut, který typicky nastupuje v případě nutnosti pokrytí nahodilých a ne zcela předvídatelných událostí (např. v důsledku náhlé zdravotní indispozice vojáka, či jiné vnější příčiny, která vyústí v nutnost povolání většího množství vojáků). Lze jí užívat pouze v nezbytně nutné míře, a nikoliv k pokrytí pravidelné činnosti, jejíž výkon je nezbytné zajistit trvale. Není tedy ani na místě provádět srovnání s jinými vojenskými složkami (konkrétně s NATINADS), neboť podstatou pohotovostní služby je její výjimečnost.

[37] Důležitý zájem služby nelze spatřovat v nutnosti zajištění běžné náplně služby, a to ani v případě dlouhodobého personálního oslabení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2012, č. j. 6 Ads 151/2011 - 126, či rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2017, č. j. 11 Ad 7/2015 - 47). Právě o takovou situaci se přitom zjevně částečně jedná v nyní posuzované věci. Služební pohotovost nebyla užívána v reakci na mimořádné události, nýbrž jako běžný prostředek zajištění chodu letky, o čemž svědčí i skutečnost, že byla plánována na rok dopředu. Je tedy zjevné, že v posuzované věci nebyl dán důležitý zájem služby, jak vyplývá z § 30 zákona o vojácích z povolání.

[38] Pro posouzení oprávněnosti nároku žalobce je potřeba zodpovědět dále otázku faktické náplně činnosti v době od 19 do 7 hodin, tj. v době označené jako služební pohotovost. Na tento aspekt klade důraz i stěžovatel, který má za to, že vzhledem k tomu, že v době pohotovosti nemůže voják vykonávat bez rozkazu žádnou činnost, nemá stěžovatel možnost prokázat, že činnost v době pohotovosti není shodná s činností v době služby. Přitom pokud je v době služební pohotovosti zahájena aktivní služba, je podle toho i proplacena. S tímto souvisí i druhá stížná námitka, dle níž krajský soud přiznal žalobci požadované platové nároky z důvodu, že stěžovatel nedoložil rozdíl mezi obsahem činnosti

pokračování

vojáků určených do služeb LZS a SAR v době výkonu jejich služby a v době služební pohotovosti. Setrval na svých tvrzeních, že při výkonu služby voják plní rozkazy, kdežto při služební pohotovosti je pouze připraven k aktivaci a následnému zahájení výkonu služby dle rozkazů. Poukazuje na Směrnici LSZ/SAR, dle níž byl vojákům nařizován režim 12/12.

[39] Krajský soud zde vycházel z organizačních dokumentů založených ve spise, především však z obsahu svědeckých výpovědí, které podrobně zrekapituloval. Uzavřel přitom, že jakkoliv nejsou svědecké výpovědi zcela jednotné, lze z nich dovodit, že i v době služební pohotovosti vykonávali vojáci stejné činnosti jako v době výkonu služby. Nejasnosti panovaly ohledně toho, zda probíhala letová příprava v době pohotovosti stejným způsobem, jako v době služby.

[40] Dle Nejvyššího správního soudu tedy lze mít za prokázané, že vojákům, kteří formálně vykonávali službu LZS a SAR v režimu služební pohotovosti, byla v jejím průběhu nařizována činnost, která je právě hlavní náplní uvedených služeb (tj. lety za účelem záchrany života či pátrání). To ostatně vyplývá již z podstaty režimu 12/12, neboť ten sloužil právě k zabezpečení služeb LZS a SAR, které je nezbytné vykonávat nepřetržitě. Vojáci, kteří se měli nacházet v režimu služební pohotovosti, totiž toho času představovali jediné členy letky připravené k provádění úkolů služeb LZS a SAR. Tímto způsobem pak velitelství letky plánovaně zajišťovalo její provoz v průběhu celého roku (na základě opakovaně zmiňovaných organizačních rozkazů).

[41] Nejvyšší správní soud tedy nemá pochyb o tom, že rozdělení směn LZS a SAR bylo čistě formální a účelové, zřejmě vedené snahou o finanční úsporu či v důsledku dlouhodobého nedostatku personálu letky (jak tomu bylo i u dalších skutkově obdobných případů projednávaných Nejvyšším správním soudem).

[42] Ačkoliv správní spis neobsahuje podrobné informace o náplni služeb LZS či SAR, vyplývá z něj, že jejich specifčnost spočívá v tom, že zásadním aspektem je neustálá připravenost ke vzletu vrtulníku, přestože k němu fakticky nemusí dojít. V době od 7 do 19 hodin byli přitom vojáci zařazení do služby LZS a SAR finančně ohodnoceni za výkon služby, a to bez ohledu na to, jakou činnost (a zda vůbec nějakou) fakticky vykonávali. Neposuzovalo se tedy, zda došlo k aktivaci vrtulníku či nikoliv. Uvedené svědčí o tom, že pro rozdělení směn neexistoval žádný legitimní důvod. Z materiálního hlediska tedy žalobce vykonával 24hodinové služby, za které mu náleží příslušný plat, včetně případných dalších příplatků.

[43] V neposlední řadě nařízení služební pohotovosti žalobci neprokazují ani další stěžovatelem odkazované dokumenty, jako je Směrnice LZS/SAR, či předpis Let-1-1 a Let-1-4. Jedná se o dokumenty organizačního charakteru, které nestanovují povinnosti konkrétním osobám. Stížní námitka stran tzv. předletové přípravy je pak otázkou zcela podružnou, neboť již na základě dosud shromážděných podkladů je patrné, že rozdělení služeb LZS a SAR na 12 hodin „standardního“ výkonu služby a 12 hodin služební pohotovosti bylo veskrze formální. Z doposud zjištěného vyplývá, že určitou činnost vojáci vykonávali, a to ať se již jednalo toliko o lety na záchranu lidského života a lety k pátrání, či o předletovou a poletovou přípravu, nebo dokonce o další činnosti, jako je

výcvik, lety na udržení a obnovení rozlétanosti apod. Nejvyšší správní soud se proto otázkou předletové přípravy v kontextu projednávané věci blíže nezabýval.

[44] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[45] Při novém posouzení věci je však stěžovatel vázán jak závěry krajského soudu (v tom rozsahu, v němž je kasační soud aproboval), tak závěry uvedenými v tomto rozsudku.

[46] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Ve věci měl úspěch žalobce, protože mu Nejvyšší správní soud přiznal náhradu nákladů řízení za jeden úkon právní služby, který zástupce žalobce učinil v řízení o kasační stížnosti, a to sepsí vyjádření ke kasační stížnosti [tj. úkon podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátního tarif)]. Za tento úkon náleží odměna ve výši 3.100 Kč a paušální částka 300 Kč. Zástupce žalobce je plátcem DPH, soud proto zvýšil odměnu o částku příslušné daně. Celkově je tedy stěžovatel povinen uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši 4.114 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. srpna 2022

Mgr. David Hipšr
předseda senátu